

KOGNITÍV ZAVAROK AZ EGYETMISTÁK KÖRÉBEN

TAR KATALIN
tar.katalin@scope.co.hu

TANULÁSI ZAVAROK

- „Másképpen tanulók”, az információ feldolgozásának egy speciális módja
- Samuel Kirk 1962: *learning disability*
- Rudolph Berlin (1887), „*dyslexia*”, W. Pringle Morgan (1896), „szóvaktság”

- *Diszlexia, diszkalkulia*
- A *diszgráfia* két formáját különböztetjük meg:
  - a *tartalmi* és
  - az *alaki* diszgráfiát
- Hiperaktivitás, figyelemzavar

KOGNITÍV ZAVAROK

Wolfgang Amadeus Mozart

George Washington

gr. Széchenyi István

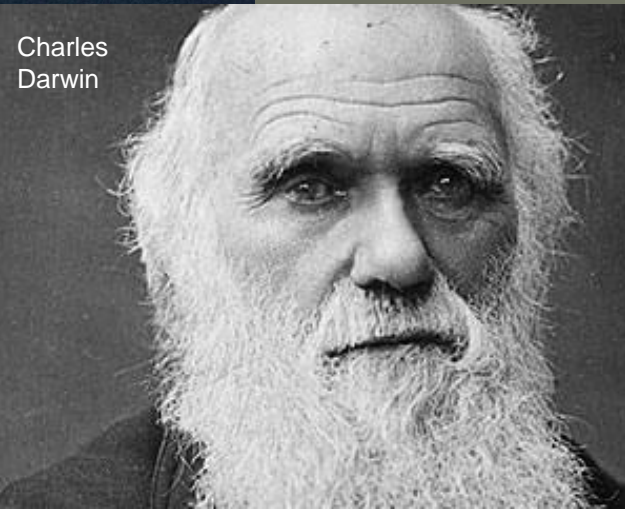

Leonardo da Vinci

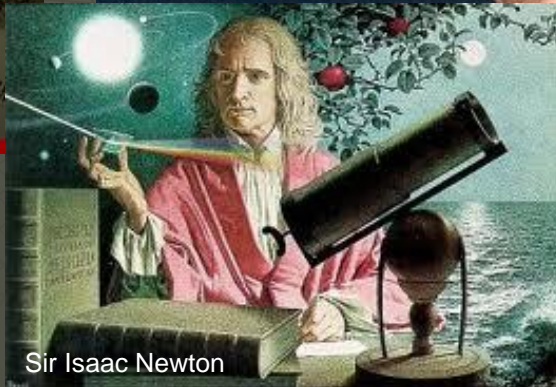
Steve Jobs

Thomas Edison

Charles Darwin

Sir Isaac Newton

ELTE BTK

TAR KATALIN
tar.katalin@scope.co.hu

HÍRES EMBEREK

Muhammad Ali	Albert Einstein
Fred Astaire	Harrison Ford
Marlon Brando	Michael Faraday
A. Graham Bell	Dustin Hoffman
Agatha Christie	Bill Gates
Tom Cruise	John Lennon
Roald Dahl	Pablo Picasso
Walt Disney	Prince Harry
Auguste Rodin	Andy Warhol
Steven Spielberg	William Butler Yeats
Sylvester Stallone	Murray L. Young

Dislexia

- Olvasási nehézség, szűrése
- Iskolai kudarcok, szorongás, agresszió, beilleszkedési, önértékelési zavarok
- Tünetei:
  - betűtévesztés, lassú olvasás, szövegértési nehézség
  - irány, dátum tévesztés, idegen nyelvi problémák, felmentések

Diszlexia előnyei: kiváló vizuális feldolgozás, kreatív, intuitív látásmód

GENERÁCIÓK

- **Veterán:** 1925-45 egy helyen, egy szakterületen egész életükben, digitális analfabéta
- **Baby boom:** 1945-1960 mai vezetők jó része
- **X generáció:** 1961-1980 munkavállalók nagy része
- **Y generáció:** 1980-1995 állandó változás, kihívás, gyakorlatias szemlélet
- **Z generáció:** 1995-től, digitális bennszülöttek, virtuális világ, kapcsolatok

KULTÚRA ÁTALAKULÁSA

- Idegrendszer, gondolkodás, képességek átalakulása
- Írásbeliség: Szókratész – memória gyengül
  - elemző, lineáris, elvont gondolkodás,
  - egymás utáni, módszeres, rendszeres logikai feldolgozás
  - Gutenberg galaxis, tudás terjedése
  - Szentgyörgyi: szükségtelen a lexikális terhelés
- Információs technológia: emlékezet sebesen romlik, íráskészség gyengül
  - egészes, téri, intuitív, vizuális információs túlsúly

FEJLŐDÉS ÉS KÉPESSÉG KÜLÖNBSÉGE

Környezeti változások

- képzetalkotás helyett kész képek - szövegértés
- mozgásos-észleléses tapasztalás helyett vizuális élmény - részletek
- aktív tevékenység helyett gépek működtetése – egyensúly, figyelem
- passzív élményszerzés, alacsony aktív testi-idegi részvétel
- nincs elég inger a fejlődéshez

Virtuális világban virtuális képességek fejlődnek

DOMINANCIA VÁLTÁS

BAL - JOBB AGYFÉLTEKE

logika	analitikus		globális	képzelet
elemzés	szekvenciális	beszéd írás	szimultán	érmelmek
viszonyok	egymásutáni	logika aggodalom	egyidejű	egészleges
sorozatok	verbális	ésszerűség óvatosság	vizuális	mozdulatok
	idő	fantázia képek részletek álmodozás kíváncsiság kockázat		tér

A DIGITÁLIS KOR NYERTESEI

- Írásbeliség elterjedése:
  - előnyben az információszerzés,
  - logikai-elemző gondolkodás
- Digitális kor:
  - megnő a jobb agyféltekei dominancia,
  - kreativitás szerepe
- Digitális eszközök:
  - egész agy használatára készítetnek,
  - új látásmód szerepe
- Iskolai oktatás: a tananyagot végig kell hajtani a gyerekeken
  - kész tudás átadása
  - felkészítés a jövő problémáinak megoldására

FEJLESZTÉS

- Korai fejlesztés jelentősége: jó észlelés
- Mozgás, finommotorika, egyensúly, tér-idő észlelés, ritmus fejlesztése → lelki egyensúly
- **Tomatis** tréning: elektromos “fül”, beszéd, zene, ének
- BHRG (Budapesti Hidroterápiás Rehabilitációs Gimnasztika) Alapítvány

SEGÍTŐ SZOFTVEREK

- **Pókábrakészítés:** <http://www.ikonmap.com>
- **Szövegfelolvasó az Ön anyanyelvére:**
<http://imtranslator.com>
- **Szövegfelolvasó angol nyelvre:** www.readplease.com
- **Képernyős vonalzó:**
<http://www.portablefreeware.com/?id=1250&ts=1258712098>
- **Audacity** (<http://audacity.sourceforge.net/>)
- **Gépírás oktató programok:**
http://www.typingsoft.com/all_typing_tutors.htm

TÚLÉLŐ FELSZERELÉS

- Száműzd a negatív gondolatokat!
- Tudd, hogyan tudsz leghatékonyabban működni!
- Tanuld meg, mennyit vállalhatsz!
- Szervezd meg az életedet és a környezetet!
- Szervezd meg a munkádat is!

TÚLÉLŐ FELSZERELÉS II.

- Keress technikai segítséget!
- Törődj magaddal!
- Kommunikálj, ahogyan a leghatékonyabb vagy!
- Legyél önmagad!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!
KÉRDÉSEK, VÉLEMÉNYEK?